

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מאמר
ובחמשה עשר – ה'תש"ל

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור לחג הסוכות, ה'תשפ"ג

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

על ידי

מנחם מענדל בן חנה שרה

לשנת הצלחה רבה ומופלגה בכל מכל כל

פתח דבר

לקראת חג הסוכות הבעל"ט, הננו מוציאים לאור מאמר ד"ה ובחמשה עשר יום גו', שנאמר בהתוועדות יום ב' דחג הסוכות ה'תש"ל, הנחה בלתי מוגה — בגלל החידוש בהגלות מענה כ"ק אדמו"ר בכת"ק על שאלה* בהמבואר במאמר זה. לחביבותא דמילתא — מדפיסים אנו בסוף המאמר פאקסימיליא מהמענה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ערב חג הסוכות, ה'תשפ"ג,

שנת הקהל,

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,

ברוקלין, נ.י.

(* ששאל הרה"ת ר' יהודה ליב גראנער ע"ה (נמסר על-ידי משפחתו שיחיו — זכות הרבים תלוי בהם).

©

Published and Copyright 2022 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5783 • 2022

Printed in the United States of America

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"ם זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה.

הגיע מבית הכורך

תורת מנחם

ספר המאמרים תשל"ו

*

הספר נשלח לבתי המנויים

כן ניתן להשיג את ספרי המאמרים:

תשי"א-תשל"ה; תשל"ח-תשל"ט

וכן את ע"ה כרכי תורת מנחם — התוועדויות

בחנויות הספרים המובחרות

ובחנוות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

www.lahak.org

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 03-9606-018

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

בי"ה. י"ח אדר ב' תשי"ד
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מה' אדר שני. הנה יסיח דעתו ממחשבות מרה שחורה אודותם כותב במכתבו ויוסיף אומץ בשקידה מסירה ונתינה בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות ויוסיף ג"כ בפעולות המקרבים את לבם של בני ישראל לאבינו שבשמים גם של אלו שלע"ע אינם קרובים כ"כ. ובטח מתעסק בזה במסגרת צעירי אגודת חב"ד כפי יכולתו. וגדול זכות צדקה זו שיהי הרמת גוי וכפירוש רבינו הזקן בתורה אור בתחלתו. והשי"ת יצליחו בהנ"ל ויוכל לבשר טוב בכל זה.

בודאי חקוק בזכרונו איזה פרקים משניות ואיזה פרקים תניא ומאמרי חסידות, ומה טוב שיהיו מאמרים כאלו שאפשר לאומרם ולחזור עליהם ברבים, היינו מאמרים קלי הבנה בשביל שומעים מסוג הרגיל, ומה טוב שיהי בהם גם ענין של "בכ"ן" ומוסר השכל בחיי היום יומים.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל.

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א

תוכן המאמר

ביאור מאמר הע"ח שאוא"ס מאיר בכתר ובחכמה בקירוב מקום (במעלה ומדריגה, ראשית המדריגות שבהן מתגלה אוא"ס), בבינה בריחוק מקום, בז"א דרך חלון ובמלכות דרך נקב: כתר, הממוצע בין אוא"ס לנאצלים – הענין הראשון שאין קרוב יותר ממנו, וכן חכמה – מצד הביטול, שכל ענינה שבה שורה אוא"ס. משא"כ בבינה, הבנה והשגה באופן של תפיסא – בריחוק מקום, כי לית מחשבה תפיסא בי' כלל. אמנם בבינה האור הוא באופן דרחובות הנהר, משא"כ בז"א מאיר בצמצום, "זעיר אנפין" – דרך חלון; ובמלכות צ"ל צמצום יותר – דרך נקב.

האור שבא במלכות דרך נקב הוא (לא האוא"ס עצמו, אלא) האור דז"א, ועד"ז האור שבא בז"א ע"י חלון הוא האור דבינה, האור שבא בבינה בריחוק מקום הוא האור דחכמה, והאור שבא בחכמה בקירוב מקום הוא האור דכתר.

ומלכות לבי"ע – דרך פרסא, שהוא אור של תולדה, ולא כמו האור שבא אפילו דרך נקב, שמאיר עצם האור. ואין זה כמו ענין הפרסא שישנו גם באצילות, שהיא כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי', וכמשל האותיות שהם לבושים לשכל – שאין זה לבוש המסתיר, ואדרבה: על ידם הוא גילוי השכל (משא"כ הפרסא דבי"ע היא כמו התלבשות השכל במשל).

וכל זה – מצד סדר השתלשלות; אבל הכוונה היא שגם למטה יהי גילוי אוא"ס בקירוב מקום – ע"י הקרבנות, מלשון קירוב, כיון ששרשם בעולם התהו, ששם ריבוי האור, בבחי' קירוב, וכן ע"י כללות התומ"צ.

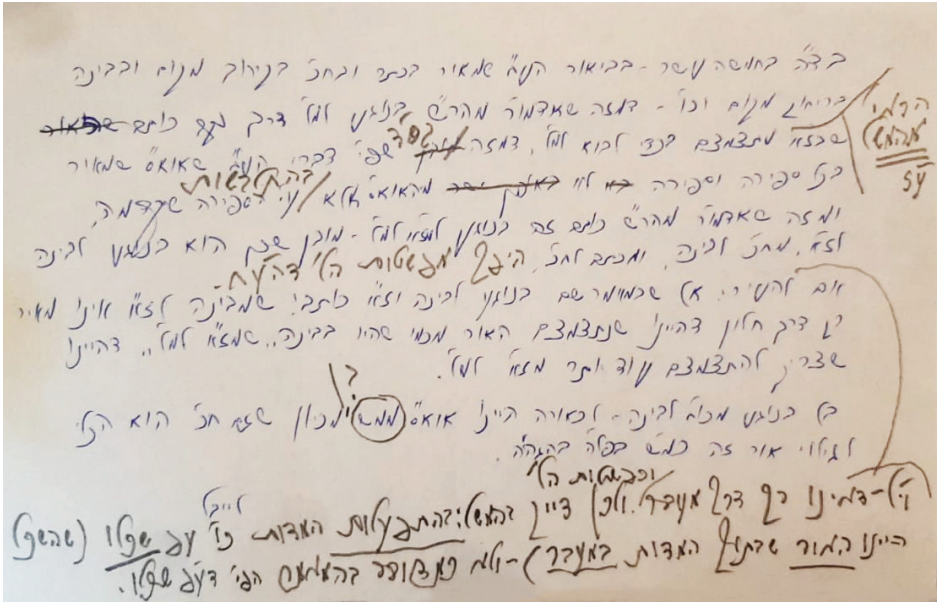
על כל השנה כולה, ועאכו"כ בחג הסוכות, ליום חגיגו⁶⁹, שבו מתגלים כל הענינים שנמשכו בר"ה בכסה (בהעלם)⁷⁰, ע"י מצות סוכה ומצות ד' מינים (שבהם עושים שמנענעים אותם ואח"כ מקרבים ומביאים אל הלב כו'⁷¹), שע"י ממשיכים את כל ההמשכות למטה, שתהא שנה טובה ומבורכת בגשמיות וברוחניות, ועד לשמחת עולם על ראשם⁷², בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

בס"ד. יום ב' דחג הסוכות, ה'תש"ל

(הנחה בלתי מוגה)

ובחמשה עשר יום לחודש השביעי וגו'¹, ומבאר בכתוב ענין חג ופרטי הקרבנות שבו. ואיתא בזהר² ר' יוסי שאל לר' אבא הני חמשה עשר יום מאי קא מיירי, א"ל ת"ח בין לעילא בין לתתא כל חד וחד בארחי' נטלא ובארחי' יתבא ובארחי' אתער ועביד מאי דעביד (ואח"כ מתחיל לבאר הפסוק ובחמשה עשר יום לחודש השביעי וגו', כדלקמן). והיינו, שיש דרך וסדר לענין העלאה מלמטה למעלה (בארחי' נטלא) ודרך וסדר לענין ההמשכה מלמעלה למטה (בארחי' יתבא), הן בעשר ספירות העליונות שבאדם העליון (לעילא) והן בעשר כחות הנפש באדם למטה (לתתא) שנקרא ע"ש אדמה לעליון³, וכמו"כ יש דרך וסדר לכללות הענין דאתערותא דלעילא שנעשה ע"י אתערותא דלתתא (בארחי' אתער כו'), כידוע⁴ ש"ס העליונים מתעוררים ע"י הע"ס התחתונות שבאדם התחתון, כי בצלם אלקים עשה את האדם⁵, עד אשר בכחו הוא לעורר למעלה כפי אופן התעוררותו למטה וכללות הענין בזה, כידוע⁶ פירוש הבעש"ט⁷ על הפסוק⁸ ה' צלך, שהקב"ה הוא כביכול צל שלך, כמו הצל שהוא פונה אחרי האדם⁹, שלכן מתעוררים כל הענינים דלמעלה ע"י עשיית האדם למטה. וכן הוא בנוגע להמשכה מלמעלה למטה, כידוע תורת הרב המגיד¹⁰ על הפסוק¹¹ ושמרתם את חוקתי גו' אשר יעשה אותם האדם וחי בהם, שע"י מעשה המצוות ממשיך האדם חיות בהמצוות. וכן מובן גם מתורת אדמו"ר הזקן¹² ששמע מהרב המגיד¹³ על מאמר המשנה¹⁴

אוה"ת סוכות ע' אתשנו. ברכה ע' אתתסו. לולב וערבה בהמשך תרס"ו (ע' לב [נב]).
 סה"מ תרנ"ד ע' לו. תרע"ח ע' רעה. תש"ב ע' ובכ"מ.
 49. ועוד. (71) ראה לקו"ת דרושים לשמע"צ פז, ב. סידור עם ד"ח שער הלולב רסג, ג [שפה, א] ואילך. ועוד.
 69. תהלים פא, ד. ר"ה ח, סע"א ואילך.
 70. ראה לקו"ת ר"ה נד, ריש ע"ד. סידור עם ד"ח שער ר"ה רלה, ב [שמב, ד]. סד"ה
 72. ישע"י לה, י. שם נא, יא.

- 1) פינחס כטי, יב.
- 2) ח"ג קב, ב. נתבאר בסידור עם דא"ח מ, סע"ב. פ' נשא (ע, ג).
- 3) עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו מאמר ע"י ח"ב סל"ג. של"ה ג, א. כ, ב. שא, ב. ובכ"מ.
- 4) סידור שם רנט, ד [שעט, סע"ד ואילך].
- 5) נח ט, ו.
- 6) ראה הגהת הצ"צ לסידור הנ"ל - אוה"ת דרושי סוכות ריש ע' אתשנ.
- 7) הובא בקדושת לוי פ' בשלח (לט, ג.
- 8) תהלים קכא, ה.
- 9) תו"א ד"ה רני ושמחי (לו, ג). הובא באוה"ת שם.
- 10) לקו"א סרכ"ז. או"ת סימן קי.
- 11) אחרי יח, ה.
- 12) ספר השיחות תש"ד ע' 23. "היום יום" יג אייר. ועוד.
- 13) לקו"א סקצ"ח. או"ת סימן תפ.
- 14) אבות פ"א מ"ב.

ורחוק, אבל בעולם התווה הי' ריבוי האור⁵⁷ [וכמבואר במק"א⁵⁸ שהריבוי בכמות הוא לא (רק) בכמות, אלא באיכות], לכן לא שייך שם בחי' ריחוק, אלא הכל הוא בבחי' קירוב. וכיון ששרש הבהמה הוא מעולם התהו שהי' מאיר שם בבחי' קירוב, רק שנפלה בשבה"כ (למטה בב"ע, ע"י הפרסא כו'), לכן, כשמבררין אותה ומקריבין אותה ע"ג המזבח, נתעלית לשרשה בעולם התהו, ועי"ז נעשה המשכת אוא"ס למטה [שהרי ענין הקרבן הוא ריח ניחוח⁵⁹, נחת רוח לפני כו'⁶⁰, נחת גם מלשון חות דרגא⁶¹], באופן שגם בעוה"ז מאיר אוא"ס בבחי' קירוב. וכן הוא עכשיו בתפלה שכנגד קרבנות תקנום⁶², שזהו שאומרים בק"ש שמע ישראל הוי' אלקינו גו'⁶³, שהו"ע יחוד חו"ב⁶⁴, שפירושו, שגם בבניה שמצד עצמה היא בריחוק מקום, יאיר אוא"ס בקירוב מקום כמו שמאיר בחכמה, ועד שע"י פרשה שני' דק"ש, שבה אומרים ואספת דגנך ותירושך ויצהרך⁶⁵, הרי זה נמשך בענינים הגשמיים למטה, שגם בהם יאיר אוא"ס בקירוב מקום. וכן הוא בתורה ומצוות בכלל, כי, התורה היא חכמתו ורצונו של הקב"ה, ולכן על ידה נמשך אוא"ס למטה בבחי' קירוב, כמו בחכמה. וכפי שמבאר במאמר⁶⁶ הדוגמא מלימוד דבר שכל בדיבור, שאין השכל יורד בבחי' השתלשלות [כמשנת"ל (ס"ג) בנוגע להשפלת השכל בדיבור, שמתחלה מתלבש השכל במחשבה, וממחשבה למדות, וממדות לדיבור, ואדרבה, כמשנת"ל (ס"ה) שהתגברות המדות מבלבלת שלא יוכל להיות דיבור מסודר], אלא הדיבור מקבל מן השכל מיד, בלי השתלשלות כו', וכמו"כ בלימוד התורה, שע"י נמשך אוא"ס למטה בבחי' קירוב מקום. וכן הוא בקיום המצוות, כי מצוה היא מלשון צוותא וחיבור⁶⁷, והיינו שע"י קיום המצוות נעשה החיבור עם המעלה, ועי"ז נמשך אח"כ למטה שגם שם יהי' אוא"ס בקירוב מקום.

(ט) **וזהו** מ"ש ובחמשה עשר יום לחודש השביעי גו', שע"י עבודת ישראל למטה בזמן זה פועלים את כל הענינים למעלה, ומשם נמשך גם למטה. ובפרט בחודש תשרי, שהוא חודש כללי⁶⁸ שממנו נמשך

(58) ראה סה"מ תרכ"ו ע' צו ואילך.
 (59) פינחס כח, ח. ועוד.
 (60) ספרי פינחס שם.
 (61) יבמות סג, א. וראה לקו"ת פינחס עו,
 א. שמע"צ צב, ד. ועוד.
 (62) ברכות כו, א"ב.
 (63) ראה ספר הליקוטים — דא"ח צ"צ ערך הוי' ואלקים ע' רפט ואילך. וש"נ.
 (64) עקב יא, יד.
 (65) סה"מ שם ע' שעה.
 (66) לקו"ת בחוקותי מה, ג. ובכ"מ.
 (67) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ע' שעט.
 (68) ראה סה"מ תרכ"ו ע' צו ואילך.

דע מה למעלה ממך, שכל הענינים שלמעלה הם ממך, מהאדם למטה]. ולאחרי הקדמה זו מתחיל לבאר הענין דבחמשה עשר יום גו', ונקודת הביאור היא, שחמשה עשר יום לחודש השביעי בא לאחר העשור לחודש (יום הכיפורים), שענינו עליית המלכות (ספירה העשירית מלמעלה למטה) בכתר (ספירה העשירית מלמעלה למטה), שלכן הוקבע למטה יום העשירי לחודש דוקא, כדי שיהי' עי"ז מתעורר למעלה הספירה העשירית. ולאח"ז נעשה בנין המלכות בה' חסדים דו"א שנמשכים לה בבחי' מקיפים כו', כמבואר בארוכה בסידור עם דא"ח⁴ בפירוש המשך מאמר הזהר חמשה יומין אחרנין דמלכא כו'. וזהו ענינו של חג הסוכות שנקבע למטה דוקא בחמשה עשר יום לחודש השביעי, כדי שע"י העבודה למטה יתעוררו כל ענינים אלו בבחי' מלכא כו'.

(ב) **אך** עדיין צריך להבין בכללות הענין שהתעוררות למעלה נעשית ע"י האדם למטה (וכן לאידך, שכפי שהענין הוא למעלה כך נקבע גם למטה), דלכאורה אינו מובן, הרי אמיתית הענין דמעלה ומטה (ובלשון הזהר לעילא ולתתא) הוא באופן שהם בריחוק לגמרי זה מזה, וא"כ מהו הקישור ביניהם. וביותר יוקשה ע"פ הידוע שאפילו בנוגע לספירות העליונות אמרו שאוא"ס לאו מכל אינון מדות איהו כלל¹⁵, ולכן נאמר¹⁶ אליו ולא למדותיו, היינו, שהאוא"ס המלוכב בהספירות הוא למעלה באין ערוך מהספירות. וכמובן גם ממאמר הע"ח¹⁷ שאוא"ס מאיר בכתר ובחכמה בקירוב מקום, ובבניה בריחוק מקום, ובז"א ע"י חלון, ובמלכות ע"י נקב, ומאצילות לבי"ע ע"י פרסא, והיינו, דכיון שאוא"ס לאו מכל אינון מדות איהו כלל, לכן צריכה להיות ההמשכה ע"י חלון ונקב כו'. ומזה מובן במכ"ש וק"ו גודל ריחוק הערך של המטה לגבי המעלה. וא"כ, מהו הקשר והשייכות שביניהם, וכמו בנוגע לחג הסוכות, שע"י שבי"ד של מטה קובעים את יום חמשה עשר לחודש השביעי, אזי מתעוררים למעלה כל עניני חג הסוכות ונמשכים למטה, וכמו שבסכך הסוכה נמשך ומתגלה ענן הקטורת דיוהכ"פ¹⁸, שעז"ני¹⁹ כי בענן אראה על

(15) תקו"ז בהקדמה (ז, ב).
 (16) ספרי הובא בפרדס שער לב (שער הכוונה) פ"ב. וראה סידור עם דא"ח פה, ב [קלה, ריש ע"ב]. אוה"ת דרושים לשבת שובה ע' א'תסג. "היום יום" יא תשרי.
 (17) שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"א.
 (18) ראה עטרת ראש שער יוהכ"פ כט, א ואילך. לו, סע"א ואילך. המשך וככה תרל"ז פרק פד (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תרו).
 (19) אחרי טז, ב.

הכפורת, אראה בעצמותי²⁰, התגלות העצמות²¹, ואח"כ נמשך בפנימיות ע"י מצות נטילת ד' מינים²², ועי"ז נעשה גילוי השמחה דזמן שמחתנו עד לשמע"צ ושמח"ת.

(ג) **ויובן** ע"פ המבואר במאמר דחג הסוכות תר"ל (לפני מאה שנה)²³ ד"ה להבין שורש ענין מקיפים דבינה שנמשכים ע"י הסוכה, שמביא שם מאמר הע"ח הנ"ל, שאו"א"ס מאיר בכתר ובחכמה בקירוב מקום, ובבינה בריחוק מקום, ובז"א ע"י חלון, ובמלכות ע"י נקב, ומאצילות לבי"ע ע"י פרסא. ומבאר, שלהבין כ"ז צ"ל מה שיך למעלה ענין קירוב מקום וריחוק מקום, דלכאורה לא שיך למעלה גדר המקום כו'. אך הענין הוא, דפירוש מקום הוא רק במעלה ומדריגה²⁴, בחי מעלה ומטה כו', דהיינו מה שיש לו יתרון מעלה על זה נקרא מעלה, כמו למשל שכל ומדות, שהשכל נקרא מעלה לגבי המדות, לפי שיש לו יתרון מעלה על המדות, וכן אדם שהוא חכם גדול ויש לו יתרון בשכלו על זולתו נקרא אדם גדול, והיינו לפי שיש לו יתרון על חברו כו'. וולהעיר ממ"ש הרמב"ם בפ"ב מהל' יסוה"ת²⁵ לענין מעלה ומטה במלאכים (שכלים נבדלים), זה שאמרנו למטה ממעלתו של חברו הוא כמו שאומרים בשני חכמים שאחד גדול מחבירו בחכמה, שהוא למעלה ממעלתו של זה, וכמו שאומרים בעילה שהיא למעלה מן העלול, עכ"ל. ובהתאם לכך הם ב' הדוגמאות שמביא במאמר, הא', משכל ומדות, שהשכל נקרא מעלה לגבי המדות לפי שיש לו יתרון מעלה על המדות, ולכן השכל הוא העילה שממנו באים המדות שהם העלול, והב', מאדם שהוא חכם גדול כו'. ועפ"ז יובן גם הענין דקירוב מקום וריחוק מקום למעלה, דהיינו, מה שמאיר או"א"ס יותר נקרא בחי קירוב מקום. ומוסיף לבאר הענין דקירוב וריחוק כו', ממה שאנו רואים למטה, כשצריך להשפיל את השכל כדיבור (שוזוהי תכלית כל הענינים שתהי' ההמשכה בבחי' המלכות), הנה מתחלה מתלבש השכל במחשבה, ואח"כ ממחשבה למדות (שבכדי שיפעול בדבריו לזולתו צ"ל שיהיו יוצאים מן הלב, כנודע שדברים שיוצאים מן הלב נכנסים ללב השומע²⁶), וממדות לדיבור, הנה כדיבור מאיר השכל

(20) סה"מ עת"ר ע' לד. עטר"ת ע' עו.
 (21) תש"ד ע' 42. וראה עטרת ראש שער יוהכ"פ
 (22) החקירה להצ"צ ע"ד, סע"ב.
 (23) (25) ה"ו.
 (24) ראה מו"נ ח"א פ"ח. נח' בספר החקירה להצ"צ ע"ד, סע"ב.
 (25) ה"ו.
 (26) ראה ספר הישר לר"ת שער יג – הובא בשל"ה ט"א, א.
 (21) סה"מ תש"ד שם.
 (22) ראה המשך הנ"ל שם. פרק פז (סה"מ שם ע' תריג ואילך).

לבוש הבדים, כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי'. והמשל לזה, שאנו רואים שהשכל הוא למעלה מהאותיות, ואותיות המחשבה והדיבור הם רק לבושים לשכל, ואעפ"כ, אין לבוש זה לבוש המסתיר, ואדרבה, עיקר גילוי השכל הוא ע"י האותיות כו'. אבל כשמלבישים את השכל במשל, הרי המשל מסתיר על השכל. וכן הוא גם החילוק בין הפרסאות שבאצילות להפרסא שבין אצילות לבי"ע, שבאצילות הרי זה כמו שאותיות מלבישים להשכל, ומאצי' לבי"ע הרי זה ע"ד התלבשות השכל במשל (ובמק"א מבואר⁵² שהחילוק בין הפרסאות שבאצילות להפרסא שבין אצילות לבי"ע, הוא ע"ד החילוק שבין אותיות המחשבה לאותיות הדיבור, והיינו, שאותיות המחשבה אינם דבר שמחוץ להשכל, אלא כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי', היינו, דבר המאוחד עם השכל ומגלה אותו, משא"כ אותיות הדיבור שמעלימים על השכל).

(ח) **והנה** כל זה הוא מצד בריאת סדר ההשתלשלות, שזהו באופן שבכתר וחכמה מאיר או"א"ס בקירוב מקום, ובבינה בריחוק מקום, בז"א דרך חלון, ובמלכות דרך נקב, ובבי"ע ע"י פרסא. אמנם, תכלית הבריאה אינו שישאר ח"ו מעמד ומצב של העלם והסתור, אלא אדרבה, שבכל מקום יומשך גילוי או"א"ס באופן של קירוב מקום. וענין זה נעשה ע"י תורה ומצוות, שעל ידם פועלים שגם למטה יהי' גילוי או"א"ס בקירוב מקום. ומבאר במאמר⁵³, שלהבין זה איך ע"י תומ"צ ממשיכים בחי קירוב כו', צ"ל מקודם ענין הקרבנות שהיו מקריבים ע"ג המזבח, דהנה, יציבא מילתא שפי' קרבן הוא מלשון קירוב⁵⁴ [והיינו, שענין הקרבנות הוא כשמו, דשמא מילתא היא⁵⁵, שכל ענינו הו"ע הקירוב ללמעלה], והיינו, שע"י שמקריבים בהמה גשמית על המזבח ממשיכים שיהי' מאיר או"א"ס בבחי' קירוב גם בעוה"ז. וממשיך במאמר, ולהבין זה איך ע"י שמקריבין בהמה גשמית ע"ג המזבח ממשיכים או"א"ס כו' [דכיון שהתורה ענינה הבנה והשגה, הרי כל הענינים צריכים להיות באופן של הסברה בשכל], כי שורש הבהמה הוא מעולם התוהו שלמעלה מעולם התיקון⁵⁶, שבתיקון הוא בבחי' מיעוט האור⁵⁷, ולכן שיך שם בחי קירוב

(52) ראה סה"מ תרנ"ט ע' כט [מ] ואילך.
 (53) סה"מ תרכ"ט שם (ע' שעד).
 (54) ספר הבהיר סי' מו (קט). וראה גם זח"ג ה, א. של"ה במסכת תענית שלו ריא, ב.
 (55) פ"ה. תו"א נח ט, ג ואילך. תו"ח בראשית ט, א. יב, סע"ג ואילך. ובכ"מ.
 (56) פ"ח שער התפלה פ"ה.
 (57) ראה ברכות ז, ב. וראה יומא פג, ב.

(56) ראה מאמרי אדה"ז ענינים ד"ה להבין ענין שו"ב (ע' תח). ובכ"מ.
 (57) ראה עץ חיים שער י (שער התיקון) פ"ה. תו"א נח ט, ג ואילך. תו"ח בראשית ט, א. יב, סע"ג ואילך. ובכ"מ.

עצמו) שצריך להתצמצם כדי שיוכל להיות דיבור מסודר, יש קס"ד להביא ראי' שפי' דברי הע"ח שמו"א למלכות אינו מאיר רק דרך נקב, הוא, שבמלכות לא מאיר אוא"ס עצמו, אלא רק כפי שבא בהתלבשות ע"י ז"א (ומזה יובן שכן הוא גם בנוגע לז"א, בינה וחכמה, שהאוא"ס שמאיר בכל ספירה וספירה הוא לאחרי שבא בהתלבשות ע"י הספירה שקדמה לה). אבל זהו היפך מפשטות הלשון דהע"ח שאוא"ס (עצמו) מאיר כו"ל⁴⁴, והפי' "שצריך להתצמצם . . מז"א למלכות" (ועד"ז מבינה לז"א, ומחכמה לבינה), י"ל דאינו רק דרך מעבר, וכפשטות הלשון. ולכן דייק בהמשל: בהתפעלות המדות כו' ע"פ שכל (שהשכל היינו האור שבתוך המדות במעבר).

ז) **וממשיך** לבאר, שממלכות לבי"ע אינו מאיר רק דרך פרסא המפסיק בין אצילות לבריאה. והענין הוא, דהנה, החילוק בין פרסא לנקב הוא⁴⁵, שבנקב, אע"פ שמאיר דרך צמצום, אעפ"כ, מאיר עצם האור, משא"כ דרך פרסא אינו מאיר רק אור של תולדה, ולא עצמות האור, כמו שאנו רואים שאם תולין מסך מפסיק, אזי אינו מאיר האור כמו שהוא, אלא רק אור של תולדה. וכך יובן למעלה, שבעולם האצילות, הנה גם כשמאיר האור בריחוק מקום, ואפילו דרך חלון או נקב, הרי זה עדיין האוא"ס כמו שהוא, ולכן נקרא עולם האצילות כולו בשם עולם האחדות⁴⁶, כיון ששם איהו וחיהי חד איהו וגרמוהי חד⁴⁷. אבל כדי שיומשך בעולם הבריאה הרי זה רק ע"י פרסא, כי, בעולם הבריאה מתחדשת אפשריות למציאות וישות כו' (שלא היתה מקודם לכן), ולכן הרי זה דוקא ע"י פרסא, שזהו רק אור של תולדה.

אך עדיין צריך להבין⁴⁸, דלכאורה, הרי גם באצילות יש (מעין ודוגמת) ענין הפרסא, וכנודע מענין י"ג פרוכות שהיו במקדש⁴⁹, כמ"ש מזה בתו"א בד"ה והבדילה הפרוכת⁵⁰, וא"כ, מהו החילוק בין אצילות לבי"ע. ומבאר בזה, שהפרסאות שבעולם האצילות הם ע"ד מארוז"ל⁵¹ בענין איש

(44) ראה גם המשך תער"ב ח"ד ס"ע ארצה. וש"נ.
(45) ראה גם ד"ה והבדילה הפרוכת בתו"א (לך לך יב, ריש ע"ב) — הובא לקמן בפנים.
(46) ראה עבודת הקודש ח"א פ"ב.ד. ובכ"מ.
(47) תקו"ז בהקדמה (ג, ב). תניא אגה"ק ס"כ.
(48) סה"מ תרכ"ט שם (ע' שע ואילך).
(49) כתובות קו, א.
(50) שם יב, ג ואילך.
(51) ב"ר פכ"א, ה.

בריחוק מקום, לפי שצריך השכל להשתלשל ממדריגה למדריגה עד שיתלבש בבחי' דיבור, אבל התלבשות השכל במחשבה הוא בבחי' קירוב, שאי אפשר להשיג השכל בלתי אותיות המחשבה, ואינו צריך להשתלשל ולירד ממדריגה למדריגה, אלא המחשבה היא לבוש הראשון להשכל, וזהו בחי' קירוב (והיינו, שבמחשבה ישנו כל השכל בשלימותו, משא"כ בדיבור). ובזה יובן מה שאוא"ס מאיר בכתר וחכמה בבחי' קירוב, שהם ראשית המדריגות אשר בהם יתגלה אוא"ס.

ד) **וממשיך** לבאר איך שייך לומר שאוא"ס מאיר בכתר וחכמה בקירוב מקום, דלכאורה, הרי עצמות אוא"ס הוא למעלה מבחי' ע"ס, וכמאמר לאו מכל אינון מדות איהו כלל. וא"כ איך אפשר לומר שמאיר בכתר וחכמה בקירוב מקום. אך הענין הוא, דהנה נודע שכתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים²⁷, כי, כתר הוא בחי' רצון²⁸, ואנו רואים למטה שהרצון הוא בחי' ממוצע בין עצמות הנפש לכחות הנפש²⁹, שהרי הנפש עצמה היא למעלה מענין הכחות, דלאו מכל אינון מדות כלל, והתלבשותה בכחות היא עי"ז שנמשכת תחילה בענין הרצון, שהוא הממוצע שעל ידו תתלבש הנפש בכל הכחות, כידוע שהממוצע יש בו מב' הענינים שהוא ממוצע ביניהם, וכן הוא בענין הרצון, שמלבד שייכותו להמקור, להיותו הטיית הנפש, יש לו שייכות גם לכל הכחות, כפי שמבאר במאמר³⁰ שהרצון מושל ושולט על כל האברים, כמו למשל שאם אדם רוצה ומתמיד בטבעו ללמוד, אזי יוכל להשיג אע"פ שאינו בר שכל גדול, וכמו שאמרז"ל³¹ יגעתי ומצאתי תאמין, וכמובן גם ממארוז"ל³² לעולם ילמד אדם במקום שלבו חפץ, והיינו, שאע"פ שהלימוד הוא ע"י כח השכל, מ"מ, כאשר לבו חפץ ללמוד ענין זה, פועל הרצון על כח השכל כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' הכתר, בחי' רצון, שהוא ממוצע בין אוא"ס לנאצלים, כי אוא"ס הוא למעלה מגדר עולמות, וכדי שיתהוו עולמות, הרי זה רק עי"ז שעלה ברצונו כו'. וזהו שאוא"ס מאיר בכתר בקירוב מקום, דכיון שכתר הוא הממוצע בין אוא"ס לנאצלים, הרי זה הענין הראשון שאין קרוב יותר ממנו כו', ולכן מאיר בו אוא"ס בקירוב מקום.

(27) עין חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.
(28) ראה פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ח. תניא אגה"ק סכ"ט (קמט, סע"ב ואילך). ובכ"מ.
(29) ראה ביארה"ז לאדמו"ר האמצעי שמות לו, ד. ובכ"מ.
(30) סה"מ שם ע' שעא.
(31) מגילה ו, ב.
(32) ע"ז יט, א.

וממשיך במאמר, שגם בבחי' חכמה מאיר אוא"ס בקירוב מקום. והענין בזה, דלכאורה, הרי החכמה אינה כמו הכתר שהוא ממוצע, הענין הראשון כו', אלא היא ראשית הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים, וא"כ, למה מאיר בה אוא"ס בקירוב מקום. ועל זה מבאר, שזהו לפי שחכמה הוא בחי' כח מה, בחי' ביטול, וכזה שורה אוא"ס, כמבואר בתניא³³ שא"ס ב"ה הוא אחד האמת, שהוא לבדו הוא ואין זולתו, וזו היא מדרגת החכמה. ומצד ענין הביטול שבחכמה, שכל ענינה הוא האוא"ס ששורה בה, ועד שלא שייך לחלק ביניהם, לכן היא בקירוב מקום לאוא"ס.

וי"ל שהענין דקירוב מקום בכתר ובחכמה הוא בב' אופנים, מצד המאציל ומצד הנאצלים, מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. והיינו, שהכתר הוא בקירוב מקום מצד אוא"ס (המאציל) השורה בו, שזהו מלמעלה למטה, ואילו החכמה, שורש וראשית הנאצלים והנבראים והנוצרים והנעשים, הנה הקירוב מקום שלה הוא מצד ביטולה, שזהו מלמטה למעלה.

(ה) **אמנם** בבינה מאיר אוא"ס בריחוק מקום. ומבאר במאמר³⁰, שזהו לפי שבינה היא בחי' הבנה והשגה באופן של תפיסא, ובאוא"ס נאמר³⁴ לית מחשבה תפיסא בי' כלל, והיינו, דאף שעלה ברצונו שיהי' ענין הבינה, הרי הרצון הוא שיהי' ענין של הבנה והשגה, וכיון שלית מחשבה תפיסא בי' כלל, הנה כדי שתהי' התהוות הבינה הרי זה מוכרח להיות ע"י ריחוק מקום, כי, בקירוב מקום לא שייך ענין התפיסא כו'. וזהו גם מה שחכמה ובינה הם בחי' ראי' ושמיעה³⁵, כי, החילוק בין ראי' לשמיעה הוא, שראי' הוא בבחי' קירוב, ושמיעה בבחי' ריחוק, וע"כ אמרו אינה דומה שמיעה לראי'³⁶, כי אע"פ ששומע את הדבר ומאמין שהוא כן, אינו דומה לראי', לפי שהוא מקרוב כו'. והיינו³⁷, שע"י ראי' נעשה התאמתות הדבר באופן שאי אפשר להפריכו, כי ע"י הראי' מתאחד הרואה עם הדבר הנראה, ולכן, כשם שאי אפשר להפריך את מציאות הרואה, כך אי אפשר להפריך את הדבר הנראה שהתאחד עמו. וזהו ענין הקירוב מקום דחכמה (ראי'). משא"כ שמיעה היא באופן שאפשר

(33) פל"ה בהגהה. (סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תנט ואילך; ע' תקנב ואילך).
(34) תקו"ז בהקדמה (יז, א).
(35) ראה גם תו"א ר"פ משפטים (עה, א).
(36) ראה מכילתא יתרו יט, ט.
(37) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 121 ואילך.

להפריך את הדבר הנשמע, כיון שלא נתאחד עמו. וזהו ענין הריחוק מקום שבבינה (שמיעה).

ומבינה לז"א אינו מאיר רק דרך חלון. דהנה אנו רואים למטה באור השמש, שכשמאיר על הארץ הוא בהתפשטות והתרחבות, אבל כשמאיר בבית אינו מאיר רק דרך חלון, שנתצמצם האור ואינו מתפשט בכל חלקי צדדי הבית, רק כנגד החלון כו'. ועוד יובן זה ממה שאנו רואים שכשאדם לומד איזה הלכה, כמו אלו כשרות ואלו טרפות כו', יש בהלכה זו התפשטות והתרחבות ההשגה, שבאופן זה הוא כשר ובאופן אחר טרפה, אבל כשצריך לפסוק את הדין, אומר כשר כו', בלי שום טעם, ונתצמצם מכמו שהי' בשכלו שהי' בהתפשטות. וכך יובן למעלה מה שמבינה לז"א אינו מאיר רק דרך חלון, שנתצמצם האור מכמו שהי' בבינה, והיינו, שאף שבבינה מאיר אוא"ס בריחוק מקום, הרי האור הוא בהרחבה כו', שלכן נקראת הבינה בשם רחובות³⁸ הנהר³⁹, ועד למרחב העצמי שהוא בבינה⁴⁰, אבל כשנמשך מההרחבה דבינה בו' קצוות דז"א (שזהו בדוגמת הפס"ד בפועל דכשר טהור מותר והפכס), אינו מאיר אלא בבחי' צמצום, שלכן נקרא זעיר אנפין⁴¹. וזהו"ע ההארה דרך חלון, כדי שלא יתפשט האור ביותר כו'.

ומז"א למלכות אינו מאיר רק דרך נקב, דהיינו שצריך להתצמצם עוד יותר מז"א למלכות. וכמו שאנו רואים למטה, שכאשר האדם הוא בהתפעלות המדות אינו יכול לדבר ע"פ שכל כו', אלא רק כשנתצמצמו המדות ואינם מאירים בתוקף, אזי יכול לדבר בכיוון (דיבור מסודר). וזהו שמז"א למלכות אינו מאיר אלא בדרך נקב כנ"ל.

(ו) **ולהעיר**⁴² שמהמשל על הצמצום מז"א למלכות "שכאשר האדם הוא בהתפעלות המדות אינו יכול לדבר ע"פ שכל", ולא כפי שמבואר במק"א⁴³ שבעת התפעלות המדות אינו יכול לדבר כלל [והיינו, שהמשל הוא מהאור שבמדות (לא אור הנפש שממנו נמשך הדיבור

(38) לשון הכתוב — וישלח לו, ז.
(39) ראה זח"ג קמב, א (באד"ר).
(40) סה"מ תרס"א ע' רג. עטר"ת ע' (המו"ל).
(41) לקו"ת קדושים כט, סע"ג ואילך. ועוד.
(42) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נו, ב.
(43) מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ע' תקסה.